

การเดินทางของคาราบาวจากอุดมการณ์สู่เส้นทางทุนนิยม

Journey of Carabao from Idealism to Capitalism

วรัตต์ อินทสระ และ เสรี วงษ์มณฑา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

E-mail : waratintasara@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการเดินทางของคาราบาวจากอุดมการณ์สู่เส้นทางทุนนิยม เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมประวัติศาสตร์ของวงคาราบาวเพื่อชีวิต ตั้งแต่ปี พ.ศ.2480 จนถึงปีพ.ศ. 2549 เพื่อรวบรวมประวัติวงดนตรีคาราบาว วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อแยกประเภทบทเพลงของวงดนตรีคาราบาว และค้นหาคำตอบเรื่องอุดมการณ์และปัจจัยการเปลี่ยนแปลงของวงดนตรีคาราบาว วงดนตรีที่ได้ชื่อว่าเป็นลมหายใจสุดท้ายของเพลงเพื่อชีวิต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ หนึ่ง การรวบรวมประวัติศาสตร์ (Historical research) ของเพลงเพื่อชีวิตและวงดนตรีคาราบาว สอง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Dept interview) จากกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่ม คือ นักดนตรี วงดนตรีคาราบาว กลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจ กลุ่มแฟนพันธุ์แท้วงดนตรีคาราบาว กลุ่มบุคคลในวงการสื่อสารมวลชน และกลุ่มผู้ที่ร่วมงานกับวงดนตรีคาราบาวทั้งในอดีตและปัจจุบัน ในประเด็นการเปลี่ยนแปลงของวงดนตรีคาราบาวอุดมการณ์ของวงดนตรีคาราบาว และตาม การเสวนาแบบกลุ่ม (Focus Group) กับนักวิชาการด้านการใช้ภาษา ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านปรัชญารวมทั้งกลุ่มนักฟังเพลงทั่วไป

ผู้วิจัยนำผลการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ พบว่า

1. เพลงเพื่อชีวิตมีจุดเริ่มต้นมาจากเพลงละครร้องของ แสงนภา บุญราศรี ก่อนจะส่งไม้ต่อให้เสน่ห์ โกมารชุนจำอวดคนเก่ามาปรับให้เป็นเพลงขลุ่ยสังข์คม ต่อมาต่อจากผู้มีอำนาจ ในวันที่เสน่ห์หยุด เพลงเพื่อชีวิตกลับไม่ตาย เพราะนักร้องสำเนียงลูกทุ่งอย่างคารณ สัมปณานนท์ ได้ออกแผ่นเสียงเพลงเสียดสีรัฐบาลและสังคมนมา ในปี 2490 จนเข้าสู่ยุค 2500 ที่เกิดสังคมนเพลงลูกทุ่งอย่างจริงจัง เพลงลูกทุ่งที่สะท้อนภาพสังคมนชนบทและสังคมนชั้นล่างอย่างตรงไปตรงมาก็มีมากขึ้น ต้นปี 2516 หนังสือจากนักโทษการเมืองชื่อจิตร ภูมิศักดิ์ ได้รับการตีพิมพ์ในชื่อ ศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน ซึ่งถือเป็นการสร้างฐานความคิดเรื่องการสร้างงานเชิงสังคมนที่ทรงพลังมาก และเมื่อเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลา การชุมนุมเรียกร้องก็เร่งเร้าให้เกิดเพลงเพื่อชีวิตขึ้น เมื่อเสกสรรค์ ประเสริฐกุล เขียนบทกวีสี่ไม้อ้อย แล้วนำขึ้นไปร้องและตีคอร์ดกีตาร์บนเวทีไฮปาร์ค เป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่บทเพลงสถานแสงทองของสุรชัย จันทิมาธร ดังขึ้นเช่นกัน

เมื่อเหตุการณ์ 14 ตุลาผ่านพ้น ไปด้วยชัยชนะที่แลกมาด้วยเลือดเนื้อ วงดนตรีที่มีแนวทางในแบบเพลงเพื่อชีวิตก็เกิดตามมาอีกหลายวง ก่อนที่ทุกอย่างจะหยุดลงและเริ่มต้นใหม่อีกครั้งเมื่อเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519 จากเหตุการณ์ล้อมปราบบีบให้นักศึกษาประชาชนและศิลปินเพื่อชีวิต ต้องหนีตายเข้าป่าเพื่อร่วมมือกับคอมมิวนิสต์ เพราะเชื่อว่าจะเป็นทางรอดทางเดียวที่จะปลดปล่อยประเทศชาติจากเผด็จการ เกิดเพลงปฏิวัติมีเนื้อหาที่รับใช้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จนกระทั่งพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ออกนโยบาย 66/23 พรรคคอมมิวนิสต์ก็แตกสลาย นักศึกษาก็กลับออกจากป่ามาสู่เมือง หลังจากนั้น เกิดเพลงเพื่อชีวิตวงใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็น โสปคาราบาว ชูชู คนด่านเกวียน พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์ เพียงแต่บทเพลงประท้วงเปลี่ยนมาเป็นเพลงสะท้อนภาพผู้คนและสังคมในเวลานั้นแทน

2. การเรียนรู้และฝึกฝนตัวเองให้ยืนอยู่ได้ในระบบการแข่งขันของธุรกิจเพลงไทยทำให้คาราบาว พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ มาลีฮวนน่า พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์ สามารถยืนหยัดในฐานะมืออาชีพและความเป็นอิสระในวิถีทางของตนระดับหนึ่งที่ชัดเจน ทำให้พวกเขาขึ้นระยาระดับบนการยอมรับของแฟนเพลงเก่า ๆ ได้ แต่วงที่ประสบความสำเร็จ ในการจัดการกับระบบธุรกิจและกลายเป็นวงเพื่อชีวิตที่ประสบความสำเร็จสูงสุด คือ คาราบาว ที่ปลุกกระแสเพลงเพื่อชีวิตขึ้นมาจนกลายเป็นกระแสใหญ่ของวงการเพลงไทยอย่างที่ไม่มีการเคยคาดคิดมาก่อน สมาชิกเริ่มต้นมีเพียง 3 คนเท่านั้น คือ ยืนยง โอภากุล กิรติ พรหมสาขา ณ สกลนคร และสถานิตย์ ลิ่มศิลา ฝึกซ้อมกันจนคล่องตัวแล้วจึงออกเล่นที่แคมป์แองเฮเรซ ประเทศฟิลิปปินส์

ปี พ.ศ. 2524 คาราบาว เริ่มออกเพลงชุดแรก โดยมีวงโซป เล่นแบคอัพให้เพลงชุดแรกของคาราบาว มีเพลงลูงซีมาเป็นเพลงเอก จากนั้นคาราบาวก็เริ่มก้าวที่ 2 ด้วยเพลงชุดแป๊ะขายขวด ชุดนี้เองที่เพื่อนเก่าจาก อุเทนถวายปรีชา ณะชัย เข้ามาร่วมเล่นด้วยจนกระทั่งกลายเป็นมือกีตาร์ถาวรของวงไป

ปี พ.ศ. 2526 คาราบาว ค่อย ๆ พัฒนาผลงานของตัวเองอย่างเอาใจใส่เริ่มประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ เพลงฉนิทวงศ์สะท้านแผ่นดิน เพราะมีเนื้อร้องที่กินใจกับจังหวะที่สนุกสนานเร็วใจ ผลงานชุดเมคอินไทยแลนด์เป็นชุดที่ประสบความสำเร็จครั้งสำคัญที่สุด คาราบาวสร้างสรรค์ผลงานเพลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน(พ.ศ. 2550)

3. คาราบาวก็ไม่สามารถพ้นจากการเปลี่ยนแปลงไปได้ การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของคาราบาวตลอดระยะเวลา 25 ปี มีจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญทั้งหมด 6 จุด คือ 1. ปี 2527 อัลบั้ม เมคอินไทยแลนด์ สร้างประวัติศาสตร์เกือบทุกด้านให้กับวงการดนตรี ชื่อเสียงของ คาราบาวเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศ 2. ปี 2528 คาราบาวเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลทางการเมือง เนื้อหาของเพลงในช่วงนั้นจึงอิงอยู่กับนักการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง 3. การแยกตัวออกไปทำงานส่วนตัวของสมาชิกรุ่นคลาสสิก ไลน์อัพตั้งผลกระทบต่อวิธีการทำงานของคาราบาว 4. ปี 2533 สมาชิกวงดาววัน นำโดยพงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยาเข้ามามีส่วนในการทำงานในอัลบั้มห้ามจอดควาย ทำให้ภาคดนตรีของคาราบาวเปลี่ยนไป

ใช้ดนตรีไฟฟ้าและเสียงสังเคราะห์มากขึ้น 5. ปี 2545 การบาวเปิดตัวธุรกิจการบาวแดง โดยให้เหตุผลว่ารายได้จากการขายผลงานมีปัจจัยอื่นรบกวนจนรายได้ไม่เพียงพอ สังคมตั้งคำถามและวิพากษ์วิจารณ์การบาวอย่างรุนแรง 6. อัลบั้มหนุ่มบาวสาวปาน ทำยอดขายเกินหนึ่งล้านชุดขึ้นขงโอทากูลหัวหน้าวดนตรีการบาว ยอมรับว่าไม่อาจต้านกระแสทุนนิยมได้อีกต่อไป

4. เนื้อหาของเพลงการบาวสามารถแบ่งได้เป็น 12 ประเภท คือ 1.กลุ่มเพลงสะท้อนสังคม 2.กลุ่มเพลงปรัชญา 3.กลุ่มเพลงรัก 4.กลุ่มเพลงเพื่อชนชั้นแรงงาน 5.กลุ่มเพลงแสดงนามบุคคล 6.กลุ่มเพลงแสดงมิติทางการเมือง 7.กลุ่มเพลงที่แสดงเรื่องราวของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ 8.กลุ่มเพลงเพื่อเด็กและเยาวชน 9. กลุ่มเพลงเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ 10.กลุ่มเพลงแสดงเอกลักษณ์และตัวตนของวงดนตรี 11.กลุ่มเพลงสงคราม อิสรภาพ และเสรีภาพ 12.กลุ่มเพลงเพื่อผู้หญิง และ 13.กลุ่มเพลงแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์

5. อุดมการณ์ในการทำงานของวงดนตรีการบาวในปัจจุบัน คือ ชื่อสัตย์ต่อตนเองและคนตรีในการทำมาหากิน เป็นนักดนตรีเพื่อชีวิตมีอาชีพที่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลง ผนึกรวมอุดมการณ์และทุนนิยมเข้ากันได้อย่างกลมกลืน จนเรียกได้ว่าการบาวอยู่ในยุคของ Ideocapital มาจากคำว่า Ideology (อุดมการณ์) ผสมกับคำว่า Capitalism (ทุนนิยม)

Abstract

The research entitled Journey of Carabao from Idealism to Capitalism was a quantitative research, aiming to collect the history of the “Song for Life” (or Thai Country Music) from 1937 until 2006, as well as to accumulate the complete biography of “Carabao Band” – which so-called the “the last breath of Thai country music”. The method used in this research was called a historical research, explaining the history and development of the “Song for Life” and the “Carabao Band”.

In-depth interviews were conducted amongst five focus groups associated to Carabao Band, totaling 16 people; the band members, their business partners, their fan-club, the press, and their colleague from the past until present. The topic of the interviews mainly was focused on the development of Carabao Band and their idealism. From this research, it was found that two interviewees believed that Carabao Band does not have idealism at all while other person pointed out that the idealism of the band was far from reality. The remaining thirteen interviewees also said that the idealism of Carabao does exist.

A focus group interview amongst academics and experts on linguistics and philosophy, together with general fans and music listeners, was conducted to find out which issues concerning changes in idealism and guidelines to analyze the data.

After analyzing all the data acquired, it is found, from the research, that:

1. The song for life was emerged from the songs in the singing play of Saengnapha Bunrasri before passing to Saneh Komarachun, an old and experienced comedian who later adapted it as a song for teasing society, reproaching the powerful persons. On the day Mr. Saneh stopped doing his comedy acting the song for life in turn did not die down, it's because the country accent singer like Kamron Sampunnon started the debut of records with the songs to be sarcastic against the Government and Society. In 1947 toward the period of twenty fifth century the country songs had been emerged within the Thai society with the straightforward reflection on the images of the rural and lower class society. At the beginning of 1973 a book of the political prisoner named Chit Bhumisak was published under the name of Art for Life which was considered as the basic idea for the creation of the very powerful social works. Upon the occurrence of the 14th of October incident the congregation's demand urged for the emergence of the Song for Life when Mr. Seksan Prasertkul wrote the poem "Soo Mai Thoy" (Unyield Fighting) for singing along with the chord guitar on the Hi-Part platform which at the same time the song named San Saeng Thong written by Surachai Chantimathorn had become very popular.

After the 14th of October incident was passed with the victory that had to be exchanged with flesh and blood of number of people, many song for life style bands were come to life before everything came to a sudden stop and started once again when the new 6th of October 1976 tragedy had torn the Thai people's hearts a part with the besiegement of Thammasat University where lots of students and other Thai people were gathered inside by the armed soldiers, forcing many students to flee for their lives into the jungle and joined hands with the Communist Party as they believed that it was the only way to be survived in order to liberate the country from the dictatorship. There came the songs with the subject matters to serve the Communist Party of Thailand. Until the Thai Prime Minister at the time, Gen. Prem Tinnasulanond issued the 66/23 policy, causing the Communist Party to be dissolved, the students got out of the forests where they lived as their refuge and came back to town. Subsequently, many new songs for life bands came to shine, either Hope, Carabao, Susu, Khon Dan Kwein, Pongthep Kradonechamnan or Pongsit Khamphi, only to change from the protest lyrics to the songs reflecting the images of the Thai people and the society at the time instead.

2. Learning and practicing oneself to survive the competition system of the Thai music business caused the song for life bands like Carabao, Pongthep Kradonechamnan, Maleehuana, Pongsit Khamphi to prominently withstand as professionals and at liberty to do their songs against the current of globalization that helped them to meet the standing distance amidst the recognition

of the old songs fans. However, the successful band in term of the business system management and has become the most achieved. Song for life band was Carabao Band that woke up the song for life current to become the great current of the Thai music that could not be expected before by no one. With only 3 members in the band, namely, Yuenyong Ophakul, Kirati Promsakha Na Nakhon and Sanit Limsila. They practiced very hard to reach the state of skill fullness, then the began to make the debut at Herace Camp, the Philippines.

In 1981 Carabao began to reveal their first album which the music was backed by Hope Band. Carabao's first album featured Lung Khi Mao (Drunken old man) as its leading song. Then it began to advance toward the 2nd step with the song "Pae Khai Khuad" and in this album his old classmate from Uthane Thawai, Preecha Chanaphai joined the band as a guitar player and had become the permanent guitar man of the Band.

In 1983 Carabao had attentively developed its performances and began to meet with the great success with the song "Wanipok" due to deeply affected lyrics and the exciting and rollicking rhythm. The performance in "Made in Thailand" album was exploded with the most successful performance and they have continued to create the music performances until the current year (2007).

3. However, Carabao could not get away with the changes. Carabao's significant changes throughout 25 years consisted of 6 turnarounds : 1. In 1984 Made in Thailand album created the history for almost every aspect of the music circle, causing the name of Carabao to be widely known throughout the country. 2. In 1985 Carabao happened to be involved with some politicians, as the result, the lyrics during that period were leaning to side with any political party. 3. The split of the Classic Line Up members caused the heavy effect against Carabao's ways of working. 4. In 1990, one of the Tawan Band members led by Pongprom Sanitwong Na Ayutthaya took part in the working of Harm Jord Kwai album, causing the Carabao's music section to change drastically, more electric musical instruments and sound synthesis were applied. 5. In 2002 Carabao made the debut on the Red Carabao business citing the reason for the insufficient income due to the interference of other factors. This caused the questions to be raised by the society and the serious criticism was followed against the Carabao. 6. Num Bao Sao Pan Album made the sales exceeding 1 million albums and Mr. Yuengyong Ophakul, leader of the Carabao Band acknowledged that he no longer resisted the capitalism current.

4. The lyrics of Carabao songs can be classified up to 13 categories as follows : 1. Social reflecting song group 2. Philosophical song group 3. Love song group 4. Songs for working class group 5. Songs showing individuals personal names 6. Songs showing the political dimension 7. Story of nature, environment and conservation song group 8. Songs for children and youth 9. songs for public relations and publicity 10. Songs showing the identity and characteristics of the band 11. War, independence and peace song group 12. Songs for women and 13. Songs showing the story of animals.

5. Working ideology of Carabao Band members today is to be faithful to themselves and the music to make their living. They are a group of professional song for life musicians who can anytime accept the changes, harmoniously, integrate the ideology and capitalism altogether until they are known to be in the era of Ideocapital which coming from the combination of two words : Ideology and capitalism.

From this research, it could be constructed the paradigm and basic definition of Carabao's works as the combination of idealism and capitalism, which could be called "Ideocapital". As for the idealism of work for Add Carabao, honesty to himself and music was the concept of his ways of work and living. Therefore Add Carabao can be named as personnel mastery for thai country musician.

บทนำ

ต้นตระกูลของเพลงเพื่อชีวิต คือเพลงละครร้องของแสงนภา บุญราศรี ก่อนจะส่งไม้ต่อให้เสน่ห์โกมารชุน จำอวดคนเก่ามาปรับให้เป็นเพลงยั่วล้อสังคม ต่อว่าต่อขานผู้มีอำนาจ ในวันที่เสน่ห์หยุดเพลงเพื่อชีวิตกลับไม่ตาย เพราะนักร้องสำเนียงลูกทุ่งอย่างคารม สัมปณานนท์ ได้ออกแผ่นเสียงเพลงเสียดสีรัฐบาลและสังคมมา ในปี 2490 จนเข้าสู่ยุค 2500 ที่เกิดสังคมเพลงลูกทุ่งอย่างจริงจัง เพลงลูกทุ่งที่สะท้อนภาพสังคมชนบทและสังคมชั้นล่างอย่างตรงไปตรงมาก็มีมากขึ้นจนกลายเป็นภาพคมชัดกว่าเพลงชีวิตยุคแสงนภา

ต้นปี 2516 หนังสือจากนักโทษการเมืองชื่อจิตร ภูมิศักดิ์ ที่เขียนในคุกได้รับการตีพิมพ์ในชื่อ ศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน ซึ่งถือเป็นการสร้างฐานความคิดเรื่องการสร้างงานเชิงสังคมที่ทรงพลังมาก และเมื่อเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาการชุมนุมเรียกร้องก็เร่งเร้าให้เกิดเพลงเพื่อชีวิตขึ้น เมื่อเสกสรรค์ ประเสริฐกุล เขียนบทกวีสู้ไม่ถอย แล้วนำขึ้นไปร้องและตีคอร์ดก็ได้รับบทที่ไฮปาร์ค เพื่อผ่อนคลายความเคร่งเครียด ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่บทเพลงสถานแสงทอง ของสุรชัย จันทิมาธร ดังขึ้นเช่นกัน

เมื่อเหตุการณ์ 14 ตุลาคมผ่านไปด้วยชัยชนะที่แลกมาด้วยเลือดเนื้อ อัลบั้มคนกับควาย ของคาราวานก็ได้รับการเผยแพร่ ก่อนที่จะมีวงดนตรีต่าง ๆ ที่สู้เคียงบ่าเคียงไหล่มาด้วยกันออกตามมา ไม่ว่าจะเป็นงส์ ร่มฉัตร ต้นกล้า กรรมฐาน กุรุชน โคมฉาย ลูกทุ่งสังคมนิยม ฯลฯ ก่อนที่ทุกอย่างจะหยุดลงและเริ่มต้นใหม่อีกครั้งเมื่อเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519 เหตุการณ์ล้อมปราบ บีบให้นักศึกษาประชาชนและศิลปินเพื่อชีวิตต้องหนีตายเข้าป่าเพื่อร่วมมือกับคอมมิวนิสต์ เพราะเชื่อว่าจะเป็นทางรอดทางเดียวที่จะปลดปล่อยประเทศชาติจากเผด็จการ เกิดเพลงปฏิวัติมีเนื้อหาที่รับใช้พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย จนกระทั่งพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ออกนโยบาย 66/23 พรรคคอมมิวนิสต์ก็แตกสลาย นักศึกษาก็กลับออกจากป่ามาสู่เมือง

ตั้งแต่ปี 2525 เกิดเพลงเพื่อชีวิตวงใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย ไม่ว่าจะเป็นชูชู คนด่านเกวียน พงษ์เทพ กระโดนชำนาญ พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์ โยป ๗๗ เพียงแต่บทเพลงประท้วง เปลี่ยนมาเป็นเพลงสะท้อนภาพผู้คนและสังคม ในเวลานั้นแทน เมื่อขอบปีของเพลงเพื่อชีวิตยาวนานขึ้น พร้อม ๆ กับปัญหาสังคมในยุคทุนนิยมเริ่มซับซ้อนและมีสาระซ่อนเร้นเพิ่มขึ้น ศิลปินเพื่อชีวิตบางกลุ่มจึงเลือกมองข้ามบางปัญหาที่เส้นแบ่งถูกคิดยังเป็นที่ยกเถียง ศิลปินรุ่นใหม่ไม่เก้อพ้อที่จะสร้างผลงานดี ๆ ศิลปินรุ่นเก่าก็ไม่กล้าพอที่จะกระทบกระทั่ง บวกกับปัญหาเทปผีซีดีเถื่อนที่บั่นทอนกำลังใจในการสร้างงาน สื่อเองก็ไม่มีพื้นที่สำหรับเผยแพร่ ภาพรวมของศิลปินเพื่อชีวิตในยุคปัจจุบันจึงเหมือนถูกแช่แข็ง จนกระทั่งอัลบั้มชุดที่ 3 ของคาราบาว วนพิศ ประสบความสำเร็จในเชิงการตลาดเป็นอย่างมากเพลงเพื่อชีวิตขายได้และขายดีกลายเป็นส่วนแบ่งทางการตลาดใหญ่ที่สุดของอุตสาหกรรมเพลง เวลาผ่านไปการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เพลงเพื่อชีวิตไม่ใช่เพลงกระแสหลักของสังคมอีกต่อไป จนถึงอัลบั้มเมดอินไทยแลนด์ก็ทำให้สังคมไทยรู้จักคาราบาวดีพอที่จะไม่ต้องบรรยายอะไรมากนัก จากอัลบั้มลูงจีเมาจนถึงอัลบั้มสามัคคีประเทศไทย รวมไปถึงเพลงพิเศษที่ทยอยออกสู่ผู้ฟังอีกจำนวนมากจนถึงปัจจุบัน โคนแบนบ้าง ไม่โคนบ้าง โคนวิจารณ์บ้าง ซึ่งทั้งหมดนี้ก็ถือได้ว่า คาราบาวมีสีสันควบคู่ไปกับสังคมและสถานการณ์การเมืองไทยโดยตลอด เพียงแต่ระยะหลังกลับมีเสียงวิจารณ์และความกังขาพวกเขาอย่างหนัก ในหลายกรณี ซึ่งก็แล้วแต่ใครจะมองอย่างไร

ในอดีต คาราบาวในสายตาคนฟังเป็นวงดนตรีเพื่อสังคมและเพื่อชาติ เห็นได้จากเพลงที่แต่งขึ้น แต่เมื่อพวกเขาเริ่มทำงานเพลงในองค์กรต่าง ๆ ทำเพลงสนับสนุนสินค้าบางประเภท ตั้งธุรกิจของตนเอง ส่งเสริมนโยบายรัฐบางข้อ รวมถึงแต่งเพลงให้กับพรรคการเมือง วันนี้จึงมีเสียงสะท้อนเชิงตั้งคำถามว่า พวกเขาละทิ้งอุดมการณ์แล้วละหรือ?

เสียงสะท้อนจากผู้ฟัง เสียงสะท้อนจากนักวิจารณ์เพลง เสียงสะท้อนจากนักวิชาการ เกี่ยวกับจุดยืนของคาราบาวในหลากหลายมิติแสดงถึงแม้จะแสดงความคิดเห็นไว้แตกต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่ความเห็นของตัวแทนทั้งสามกลุ่มมีความใกล้เคียงกัน คือ คาราบาวเปลี่ยนไป

นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งซึ่งทั้งฟังและเล่นดนตรี ติดตามวงคาราบาวมาได้ระยะหนึ่งคงพอจะเป็นตัวอย่างเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สะท้อนภาพมุกกลับของคาราบาวในยุคนี้ได้ดี

"คาราบาวเปลี่ยนไปมาก แรกๆ เขาแต่งเพลงสะท้อนชีวิตคนรากหญ้า เช่นเพลงลูงจีเมา ที่อาจทำให้เราเกิดความเห็นอกเห็นใจพวกคนจรจัดที่นอนอยู่ตามสะพานลอย แต่ปัจจุบันเขียนถึงแต่เรื่องตามกระแส สิ่งที่คาราบาวอยู่ได้ทุกวันนี้เพราะมีทักษะพื้นฐานดนตรีที่ดี แต่เนื้อหากลับไม่ก้าวไปข้างหน้า

คาราบาวเป็นกลุ่มนักดนตรีที่มีฝีมือหาตัวจับยากกลุ่มหนึ่งของเมืองไทย คาราบาวเคยทำเพลงที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์และจรรโลงสังคมมากกว่านี้ แต่หากจะบอกว่าปัจจุบันต้องทำงานดนตรีเพื่อค้ำจุนตัวเองแล้ว คาราบาวก็ไม่ได้ทำผิดอะไร อย่างในกรณีเครื่องดื่มคาราบาวแดง มันก็สิทธิ์ของเขาที่จะทำ เพียงแต่เขาก็ควรย้อนมองดูตัวเองว่ายังสามารถพูดได้เต็มปากหรือไม่ว่าทำเพื่อสังคม"

ในเว็บไซต์ของผู้จัดการออนไลน์ เขียนโดยเชียงเส้าซง เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2546 ปรากฏข้อความในสังคมออนไลน์ซึ่งขอคัดมาเป็นส่วนหนึ่งว่า

“จะเป็นเพราะการแข่งขันช่วงชิงตลาดเครื่องดื่มชูกำลังอันเข้มข้น หรือเป็นเหตุผลเฉพาะของผู้ที่เคยศรัทธากันแน่ที่ทำให้ Forward mail หรือที่เรียกว่าจดหมายลูกโซ่ยุคดิจิทัล ขึ้นที่ขึ้นขงโอภาณุส เคยให้สัมภาษณ์ไว้ในนิตยสาร โลกพี แอนด์ แฟมิลี่ เมื่อปี 2541 แพร่หลายไปทั่ว

คนที่ปั่นกรรมกร วันหนึ่งต้องดูคนหรือต้องกินกะทิแดง ทั้งๆ ที่ไม่มีประโยชน์เลย ถูกหลอกจนต้องติด ไม่มีใครให้การศึกษา สิ่งเหล่านี้ไม่มีประโยชน์ แล้วทำไมยังปล่อยให้ขายกันได้ขนาดนี้ ลู่ลวงมาถึงวันนี้คนคนเดียวกัน กลายมาเป็นเจ้าของกิจการเครื่องดื่มชูกำลังใหม่ชื่อคาราบาวแดง”

คอลัมน์นี้ตีพิมพ์ปากกล้า อย่างต่อพงษ์ เสวตตามร์ ซึ่งกล้าที่จะวิจารณ์งานของคาราบาวอย่างตรงไปตรงมา ผู้ที่เคยตั้งคำถามถึงอุดมการณ์ของคาราบาว ผู้ที่เคยตั้งข้อสังเกตถึงความศรัทธาที่เหือดหายไปจากแฟนเพลง และสรุปเป็นความเห็นในชื่อของผู้จัดการไว้ว่า “ปัญหาของคาราบาวไม่ใช่เพราะเทพผี หรือซิดีเลียนแต่เป็นสิ่งที่คาราบาวสร้างงานอย่างลวกๆ กันเอง ต้องยอมรับกันว่าในระยะหลังคาราบาวนั้นจะเสื่อมไปมาก แต่ทว่าในแง่หนึ่งพวกเขาก็ยังเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้การทวงถามถึงความไม่ยุติธรรมในสังคม ปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นในบ้านเรา หรือแม้กระทั่งในโลก”

นิธิ เอียวศรีวงศ์ กล่าวถึงคาราบาวในมิติด้านการใช้ภาษาและการสื่อความหมายในคอลัมน์ “คาราบาว หรือ คาราบาว ” หลลา - สด - ไม่นื้อ ” ไว้ส่วนหนึ่งดังนี้

“เนื้อร้องทำให้คาราบาวมีเอกลักษณ์ของตัวเองและเป็นเอกลักษณ์ที่คนรับได้ แต่ก็ไม่เคยมีใครวิเคราะห์กันจริงๆ ว่าเอกลักษณ์ที่ตัวเองรับได้นั้นคืออะไร เพลงของคาราบาวไม่ชวนให้ไปวิเคราะห์ห้อย่างนั้นอยู่แล้ว คาราบาวสื่อความรู้สึก ไม่ใช่สื่อความหมาย

ทั้งหมด คือที่มาและคำถามและปัญหาในภาพรวมของเพลงเพื่อชีวิต ระเบียบมาจนถึงคำถามถึงวงดนตรีคาราบาว ในมิติด้านอุดมการณ์ และการเปลี่ยนแปลง สำหรับคาราบาวไม่ว่าใครจะเห็นอย่างไร มนต์เพลงคาราบาวจะเสื่อมลงหรือไม่ และถ้าเพลงเพื่อชีวิต “ไม่อยากตาย” จะเลือกเส้นทางในการเดินต่อไปกันอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมประวัติศาสตร์ของวงการเพลงเพื่อชีวิต ตั้งแต่ปี พ.ศ.2480 จนถึงปีพ.ศ. 2549
2. เพื่อรวบรวมประวัติ วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อแยกประเภทเพลงของวงดนตรีคาราบาว ค้นหาคำตอบเรื่องการเปลี่ยนแปลงของวงดนตรีคาราบาว และความหมายของคำว่าอุดมการณ์ในการทำงานของวงดนตรีที่ได้ชื่อว่าเป็นลมหายใจสุดท้ายของเพลงเพื่อชีวิต
3. เพื่อเป็นพื้นฐานข้อมูล ในการพัฒนาและรวบรวมเรื่องราวของวงดนตรีคาราบาวในแง่มุมอื่นๆ ต่อไป

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาประวัติความเป็นมาของเพลงเพื่อชีวิตตั้งแต่ปี พ.ศ.2480 จนถึงปีพ.ศ. 2550 และเลือกวิเคราะห์เนื้อหาเพลงของวงดนตรีคาราบาว เฉพาะในอัลบั้มปกตีจำนวน 25 ชุด ที่ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนตั้งแต่ปีพ.ศ.2524 ถึง พ.ศ.2550

1. รวบรวมข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) จากสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ นิตยสาร บทความ และสื่อออนไลน์
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In Dept-interview) จากตัวแทนกลุ่ม 5 กลุ่ม คือ กลุ่มนักดนตรีวงคาราบาว กลุ่มคอลัมนิสต์ นักวิจารณ์ดนตรี และนักจัดรายการวิทยุ กลุ่มแฟนเพลงคาราบาว กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงดนตรีคาราบาว และ กลุ่มพันธมิตรทางธุรกิจ
3. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) บทเพลงคาราบาว เพื่อแบ่งแยกประเภท จำนวน 274 เพลง จาก 24 อัลบั้มหลัก
4. การเสวนากลุ่ม (Focus Group) คัดเลือกตัวแทนจาก ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญด้านสุนทรียศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญด้านปรัชญาและสังคมแห่งชีวิต ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษา ในการสื่อสารและแฟนเพลงคาราบาว นักฟังเพลงทั่วไป ตัวแทนจากนักข่าวบันเทิง
5. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลจากการเสวนากลุ่ม เป็นข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสาระ (Content analysis) มีองค์ประกอบ 2 ประการคือ ความเป็นระเบียบ และอิงกรอบแนวคิดทฤษฎี
6. การสร้างกระบวนทัศน์ (paradigm) นำผลการรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การเสวนากลุ่ม การวิเคราะห์และแบ่งประเภทเนื้อเพลง มาสังเคราะห์เพื่อสร้างกระบวนทัศน์ใหม่ เพื่ออธิบายข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย

ผลการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ เรื่องเป็นภาวะปกติ จึงเป็นไปได้ทุกอย่างในโลกนี้จะอยู่หนึ่งทุกอย่างต้องเคลื่อนไหวต่อไป การยาวก็ไม่พ้นสิ่งนี้ การยาวสร้างผลงานเพื่อสร้างสรรค์สังคม และทำเพื่อคนอื่นมานาน การทำเพื่อตัวเอง เช่นการออกสินค้าการยาวแดงจึงไม่มีอะไรน่าตำหนิ ผลงานที่การยาวออกมาทุกชุดมีแรงบันดาลใจ มีบริบทแวดล้อม หรือมีสถานการณ์อื่นที่สังคมต้องการคนช่วยแก้ปัญหา สำหรับ “การยาวแดง” การยาวอาจมีปัจจัยบางประการที่ทำให้มีความจำเป็นต้องทำ เพราะช่วงหนึ่งแฟนเพลงตั้งข้อสังเกตว่าเพลงเพื่อชีวิตกำลังจะตายการยาวแดงเป็นเพียงการหาที่ยืนในสังคมให้กับการยาว

การมองการยาว อาจต้องมองแยกออกเป็นสามบทบาท บทบาทแรกคือการยาวคือนักดนตรี บทบาทที่สองคือการยาวเป็นนักร้องข้างเตียงเพลง บทบาทที่สามคือแอ๊ด การยาวเป็นนักธุรกิจ สมควรจะต้องแยกออกจากกัน การทำงานของการยาวยังเต็มไปด้วยอุดมการณ์วิชาชีพ เพราะยังทำงานเพื่อให้ความบันเทิงแก่สังคม ให้แง่คิดให้มุมมอง ผู้ฟังแต่ละคนจะรับสาระอื่น ๆ ในเพลงเพิ่มเติมเข้าไปก็แล้วแต่พื้นฐานของแต่ละคน ครั้งหนึ่งการยาวเคยเข้าไปอยู่ในกลุ่มผู้ที่เดือดร้อน อยู่ในกลุ่มของผู้มีปัญหา ร่วมเรียกร้องเรื่องราวต่างๆ แล้วนำสิ่งที่ได้พบได้เจอมาเป็นแรงบันดาลใจในทางการสร้างสรรค์ผลงาน เมื่อมีอาชีพนักดนตรี จึงต้องสร้างสรรค์ผลงาน ต้องร้องเพลงการยาวยังทำตรงนี้ได้คืออยู่

การเปลี่ยนแปลงสำคัญ ของการยาวมี 6 ประการ คือ ปี 2527 อัลบั้มเมคอินไทยแลนด์ สร้างประวัติศาสตร์เกือบทุกด้านให้กับวงการดนตรี ชื่อเสียงของการยาวเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศ 2. ปี 2528 การยาวเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลทางการเมือง เนื้อหาของเพลงในช่วงนั้นจึงอิงอยู่กับนักการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง 3. การแยกตัวออกไปทำงานส่วนตัวของสมาชิกวงคลาสสิกไล่นั้พ ส่งผลกระทบต่อวิธีการทำงานของการยาว ที่ไม่ได้สร้างสรรค์ผลงานจากการร่วมกันคิดเหมือนเดิม ความคิดและแนวทางในการทำงานขึ้นอยู่กับ ชินยง โอภากุลเพียงคนเดียว จนถึงทุกวันนี้ยังสรุปสาเหตุของการแยกตัวออกไปได้ไม่ชัดเจน 4. ปี 2533 สมาชิกวงดาววัน นำโดยพงษ์พรหม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เข้ามามีส่วนในการทำงานในอัลบั้มห้ามจอดควาย ทำให้ภาคดนตรีของการยาวเปลี่ยนไปใช้ดนตรีไฟฟ้าและเสียงสังเคราะห์มากขึ้น 5. ปี 2545 การยาวเปิดตัวธุรกิจการยาวแดง โดยให้เหตุผลว่ารายได้จากการขายผลงานมีปัจจัยอื่นรบกวนจนรายได้ไม่เพียงพอ สังคมตั้งคำถามและวิพากษ์วิจารณ์การยาว อย่างรุนแรง 6. อัลบั้มหนุ่มบาวสาวปาน ทำยอดขายเกินหนึ่งล้านชุดชินยง โอภากุล ขอมรับว่าไม่อาจต้านกระแสทุนนิยมได้อีกต่อไป

เมื่อนำเพลงจำนวน 279 มาวิเคราะห์เพื่อแยกประเภท พบว่าเพลงของคาราบาวแบ่งได้เป็น 13 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มเพลงสะท้อนสังคม จำนวน 68 เพลง 2.กลุ่มเพลงปรัชญา จำนวน 36 เพลง 3. กลุ่มเพลงรัก จำนวน 31 เพลง 4.กลุ่มเพลงเพื่อชนชั้นแรงงาน จำนวน 31 เพลง 5. กลุ่มเพลงแสดงนามบุคคล จำนวน 25 เพลง 6. กลุ่มเพลงแสดงวิถีทางการเมือง จำนวน 18 เพลง 7. กลุ่มเพลงที่แสดงเรื่องราวของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ จำนวน 16 เพลง 8. กลุ่มเพลงเพื่อเด็กและเยาวชน จำนวน 14 เพลง 9. กลุ่มเพลงเพื่อการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ จำนวน 12 เพลง 10. กลุ่มเพลงแสดงเอกลักษณ์และตัวตนของวงดนตรี จำนวน 8 เพลง 11. กลุ่มเพลงสงคราม อิสรภาพ และเสรีภาพ จำนวน 8 เพลง 12. กลุ่มเพลงเพื่อผู้หญิง จำนวน 7 เพลง และ 13. กลุ่มเพลงแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ จำนวน 5 เพลง

เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้รวบรวมในงานวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การเดินทางของคาราบาวเริ่มต้นเดินทางด้วยเส้นทางของความรักในดนตรี จนกระทั่งสังคมเข้าไปตีกรอบเรื่องอุดมการณ์ จนในที่สุดคาราบาวก็ไม่สามารถต้านกระแสทุนนิยมต่อไปได้ แต่สิ่งที่ยังคงอยู่เสมอในจิตวิญญาณของคาราบาว คือ ชื่อสัตย์ต่อตนเองและดนตรีในการทำมาหากิน เป็นนักดนตรีเพื่อชีวิตมีอาชีพที่สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลง ผนึกรวมอุดมการณ์และทุนนิยมเข้ากันได้อย่างกลมกลืน ยินยอมโอบกอด กล่าวยอมรับว่า “ต้องยอมรับว่าอุดมการณ์กับทุนนิยมมันกำลังจะหลอมรวมเข้าด้วยกัน อย่าลืมนะเราอยู่ในโลกทุนนิยม แต่เราก็ยังมีโลกของอุดมการณ์อยู่ด้วย คาราบาวจะทำทั้งสองส่วนไปพร้อมๆ กัน แต่ไม่ขายตัวหรือขายวิญญาณของความเป็นนักดนตรี”

สรุปผลการศึกษา

จากข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยขอเสนอคำนิยามในการทำงานของวงดนตรีคาราบาว โดยรวมคำว่า อุดมการณ์และทุนนิยมเข้าด้วยกัน คือ Ideocapital มาซึ่งจากคำว่า Ideology (อุดมการณ์) และ Capitalism (ทุนนิยม) “Ideocapital” ประกอบไปด้วย

I : Independent ความเป็นอิสระในการสร้างงานของศิลปิน อิสระทางความคิด อิสระที่จะสร้างสรรค์งานจากแรงบันดาลใจและสร้างสรรค์งานดนตรีโดยไม่ขึ้นอยู่กับกรอบต่างๆ ของระบบทุน ค่ายเพลงจึงเป็นเพียงช่องทางการสื่อสารระหว่างศิลปินกับแฟนเพลงเท่านั้น

D : Dual Track คาราบาวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นพลวัต และการเปลี่ยนแปลงของคาราบาวนั้นเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 25 ปีที่ผ่านมาโลกาภิวัตน์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นเสมือนกระแสอันเชี่ยวกรากที่คาราบาวก็ไม่สามารถต้านทานได้ ทุนนิยมและอุดมการณ์จึงเป็นเส้นทางที่คาราบาวต้องเรียนรู้ที่จะเดินทางไปพร้อม ๆ กัน

E : Edutainment เพลงของคาราบาวจำนวนไม่น้อยที่เป็นการบันทึกประวัติศาสตร์และสถานการณ์ของประเทศไทยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มองเห็นศักยภาพของคาราบาวและนำออกมารับใช้สังคม จะเป็นการผสมผสานความบันเทิงกับการแสวงหาความรู้นอกเหนือคำราได้อย่างลงตัว

O : Ovation คาราบาวมีศักยภาพเพียงพอที่จะเป็นวงดนตรีระดับโลก เพียงแค่นี้มีโอกาสนำเสนอเนื้อหาของบางเพลงในหมวดที่เป็นสากล ถึงภาษาจะเป็นอุปสรรค แต่ก็ไม่ใช่เรื่องใหญ่ การร้องภาษาอังกฤษขอให้เข้าใจเนื้อหาที่สามารถมี Co-writer ได้ หรือนำเสนอเพลงเป็นภาษาไทย ทุกเพลงให้มีคำแปลเป็นภาษาอังกฤษ ให้ความรู้ว่าเพลงนี้คาราบาวกำลังพูดถึงเรื่องอะไร ให้ความคิดของคนไทยเผยแพร่ออกไปโดยไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษ คาราบาวไปได้ไกลกว่าในเมืองไทย ช่วงหนึ่งมีความพยายามที่จะทำตามแนวคิดนี้ แต่จะประสบความสำเร็จก็ต้องได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ค่ายเพลงและสื่อมวลชนก็ต้องช่วยเหลือให้มากกว่านี้

ประเทศไทยสามารถใช้คาราบาวเป็นทูตวัฒนธรรมได้ ในอดีตเราเคยเอาผู้กล้าไทยไปเป็นตัวแทน แต่ผู้กล้าพูดไม่ได้ ถ้าเอาเพลงคาราบาวไป คนทั้งโลกจะได้อ่านว่าคาราบาวในฐานะตัวแทนของคนไทยคิดอ่านอย่างไรในปัญหาของสังคมโลก

C : Customer-Centric อัลบั้มชุดที่ 1-4 ซึ่งเป็นเพลงในยุคบุกเบิก ได้รับการยอมรับจากนักวิจารณ์และแฟนเพลงว่าเป็นช่วงที่ผลงานของคาราบาวเปี่ยมล้นไปด้วยคุณค่า แต่หลังจากเทคโนโลยีทางดนตรีเข้ามามีบทบาทมากขึ้นแนวเพลงอะคูสติคที่เป็นต้นกำเนิดของคาราบาว เปลี่ยนแปลงไปเป็นการนำของดนตรีไฟฟ้า แฟนเพลงและนักวิจารณ์บางส่วนเริ่มตั้งคำถามถึงการเปลี่ยนแปลงของคาราบาว นั่นคือสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แอ๊ด คาราบาวพยายามสร้างผลงานเดี่ยว ที่เป็นงานอะคูสติคเพื่อตอบสนองแฟนเพลงกลุ่มที่เป็น First Impression ออกมาเป็นระยะๆ หลังจากอัลบั้มเดียวกับพญา จนมาถึงเวิร์ลด์ โฟล์ค เซน ได้คิน 1999 และผลงานอะคูสติกล่าสุด คือ พุงผืนตะวันรอน

A : Aesthetics คาราบาวเปลี่ยนแปลงจนถึงขนาดบางคนบอกว่าคาราบาวเปลี่ยนไป คงไม่ใช่คำถามที่น่าสนใจไปกว่า ความคาดหวังว่าเวลาหนึ่งเพลงเพื่อชีวิตทั้งหมดจะกลับมา โดยไม่ต้องรอให้สังคมทรยศ เพราะอย่างน้อยที่สุดเพลงทุกเพลงยังคงทำหน้าที่ของตัวเองอย่างซื่อสัตย์ กล่าวคือ หนึ่งในเพลงที่ทำหน้าที่ให้คนฟังเพลงแบบผ่านหู คือ ฟังได้ทุกเพลง สอง เพลงทำหน้าที่สร้างอารมณ์ให้คนฟังโยกหัว กระพริบตาและเสร์ว้า โศกไปตามอารมณ์ สาม เพลงยังทำหน้าที่สร้างอารมณ์ร่วมให้กับคนฟังด้วยน้ำเสียงของคนร้อง คุณภาพของดนตรีและเนื้อหาที่ปรากฏ สี่ เพลงยังทำหน้าที่ให้คนฟังได้พินิจพิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์ และห้าเพลงยังทำหน้าที่ที่กลมกลืนจิตใจทั้งผู้สร้างสรรค์ผลงานและผู้ฟังอยู่ทุกกรณี

P : Philosophy แม้ว่าเรื่องปรัชญาจะเป็นเรื่องที่ยากกว่าการเป็นเพลงฟัง เพลงแนวปรัชญาของคาราบาวจำนวน 37 เพลงเป็นผลิตผลที่ตกผลึกจากความคิดมนุษย์ มิใช่ไว้สำหรับสอนกันและกัน เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีความสุขและมีสันติ มิใช่เพื่อกล่อมกล่อมความคิดภายในตัวเอง

เป็นเพลงที่สร้างจากรากฐานของคนที่ดีดี เพื่อให้คนฟังแล้วทำให้มีความรู้สึกและมีชีวิตที่ดีขึ้น และก็เอาความรู้สึกดี ๆ นั้นแบ่งปันไปให้กับคนอื่น ๆ รอบข้างได้ต่อไป

I : International เกือบทุกปีคาราบาวจะมีคิวการเดินทางไปแสดงที่ยุโรป เช่น เดนมาร์ก เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ เคยได้รับเชิญไปเป็นตัวแทนประเทศไทยในเทศกาลดนตรีฟูกูโอกะประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

ภายในสองปีข้างหน้าคาราบาวจะสร้างตำนานบทใหม่ให้กับวงการดนตรีไทยอีกครั้ง สำหรับการทำงานร่วมกับศิลปินระดับโลก ในคอนเสิร์ตเพลงเพื่อสันติภาพของโลก ยืนยง โอภากุล ให้สัมภาษณ์ว่า “คาราบาวก็มีโครงการที่จะทำงานร่วมกับคาร์ลอส ซานตาน่า ที่จะมาเมืองไทยในอีกสองปีข้างหน้า มีตัวแทนมาคุยกันแล้วว่าทำงานเกี่ยวกับสันติภาพของโลก ในเมืองไทยก็เลือกคาราบาวไปยืนเวทีเดียวกับคาร์ลอส ซานตาน่า อาจจะแต่งได้เพลงแล้วร้องร่วมกันร้องสักเพลงตรงนั้นก็มีความหวังลึก ๆ ของคาราบาว แต่ก็ได้ไม่ได้พุ่มพวยที่จะต้องเป็นแบบนั้น เพราะเราไม่ใช่คนกำหนด”

T : Transformation คาราบาวมีจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญ 6 ประการ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

A : Aspiration เพลงของคาราบาวมีหมดตั้งแต่เพลงที่ก้าวร้าว อ่อนโยน ปรารถนาให้แง่คิด การฟังเพลงของคาราบาวอาจได้กำลังใจกลับไปทำงานกลับไปต่อสู้กับปัญหานั้นต่อ นี่คือคุณูปการของเพลงเพื่อชีวิต คือฟังแล้วชีวิตต้องดีขึ้น ให้แง่มุมการดำรงชีวิตต่อไป

L : Love of Music สมาชิกทุกคนของคาราบาวมีจุดร่วมเดียวกัน คือ ความรักในดนตรี และนั่นคือจุดร่วมเดียวกันกับแฟนเพลงคาราบาวที่มีความรักในดนตรีที่คาราบาวสร้างสรรค์ออกมา “ความรักในดนตรี” คือจุดเชื่อมสำคัญที่ทำให้คาราบาวและแฟนเพลงยังสื่อสารถึงกันได้ ไม่ว่าจะคาราบาวจะอยู่ในยุคอุดมการณ์หรือทุนนิยม.

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การเดินทางของวงดนตรีจากปีพ.ศ. 2524 จนถึงปีพ.ศ. 2550 นับเวลาเกิน 2 ทศวรรษแต่คาราบาวยังไม่สิ้นสุดการเดินทาง คิวการแสดงยังหนาแน่นตลอดทั้งปีและไม่มีทีท่าว่าจะหยุดลงอย่างง่าย ๆ ระยะเวลาของคาราบาวที่ดำรงอยู่ได้ยาวนานเช่นนี้ ยังคงมีแง่มุมอื่นๆ ให้เรารู้และศึกษาอีกมากมาย เช่น การวิเคราะห์ศิลปกรรมบนปกเทปในมิติขององค์ประกอบศิลป์และหลักการออกแบบ การศึกษาภาษาที่ใช้ในบทเพลง ซึ่งงานวิจัยนี้ได้แบ่งประเภทของบทเพลงเป็นพื้นฐานไว้แล้ว หรือแม้แต่การศึกษาเจาะลึกลงไปถึงตัวตนของยืนยง โอภากุล ตั้งแต่พื้นฐานความเป็นมาของชีวิตวัยเด็ก แรงบันดาลใจจากสถานะความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อมในอดีตที่หล่อหลอมจนเป็นแอ็ด คาราบาวในทุกวันนี้

เมื่อสิ้นสุดอักษรสุดท้ายของงานวิจัย คาราบาวจะเป็นเพียงกลุ่มคนที่เก็บอุดมการณ์เข้าลิ้นชักเป็นเพียงกลุ่มคนที่ใช้คำว่าเพื่อชีวิตบังหน้าแล้วหาอยู่หากินโดยสิ้นอุดมการณ์ หรือคาราบาวจะเป็นประวัติศาสตร์สำคัญของวงการดนตรี ผู้อ่านจะเป็นผู้ให้คำตอบ

เอกสารอ้างอิง

- 5 คน คาราบาว. (2541). **สี่ต้น**, 10(9), 55-67.
- 10 คำถามกับแอ๊ด คาราบาว. สัมภาษณ์. (2535, สิงหาคม). **GM Magazine**, 7(ปกี่หลัง), 45-50.
- 10 ปี ผด อิน ไทยแลนด์. (2538). **สี่ต้น**, 7(6), 56-60.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2547). **การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- (2547). **การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์: แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- (2547). **สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- การคลี่คลายตัวตนของ “แอ๊ด คาราบาว”. (2541, กันยายน 9). **ผู้จัดการรายวัน**, หน้า 23.
- ขุนพล “คาราบาว” คัมแบ็ก หาทุนตั้งมูลนิธิช่วยสังคม. (2538, กันยายน 1). **มติชน**, หน้า 26.
- ครึ่งศตวรรษ “แอ๊ด คาราบาว”. (2546, ธันวาคม 8). **มติชน**.
- คาราบาวแดง: “ผมหากินกับคนที่เขารักผม”. สัมภาษณ์. (2545). **Open**, (28), 45-50.
- คาราวาน หรือ คาราบาว “เหลา-สด-ไม่เนื่อ”. (2532, ธันวาคม). **ศิลปวัฒนธรรม**, 11(2), 64-77.
- จดหมายเหตุควายสยาม. (2007, March). **The Guitar Mag**, 38(396), 49-58.
- จักรพันธ์ ขวัญมงคล. (2549, ตุลาคม). Unfinished symphony: Democracy and dissent. **Hamburger**, 4(100), 41-49.
- (2549, มกราคม). ยืนขง โอภากุล: เวลด์-โพล์กเซน (พ.ศ.2534) เคลื่อนไหวภายนอกคือ โพล์ก เคลื่อนไหวภายในคือเซน. **Hamburger**, 4(81), 44.
- จำคุกราชาเพลง “แอ๊ด คาราบาว” หมิ่นประมาทสื่อ. (2543, พฤษภาคม 20). **สยามรัฐ**, หน้า 11.
- ชีวิตไอ้โด้ง. **เดลินิวส์**, หน้า 23.
- จูน-นวดิ. (2534, ตุลาคม 16). ยืนขง โอภากุล (แอ๊ด คาราบาว). **แพรวสุดสัปดาห์**, 9(209), 134-138.
- ณัฐกานต์ ลิ่มสถาพร. (2546). **จุดเปลี่ยน ทางกลับ วัฒนธรรมโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร: ทิปปิง พอยท์.
- ควาโตใส่สังคมนำผ่านเสียงดนตรี. (2538, กุมภาพันธ์ 10). **ไทยรัฐ**, หน้า 33.
- ตำนานเพลงเพื่อชีวิตคาราบาว**. (ม.ป.ป.). กรุงเทพมหานคร: วรรณสาส์น.
- ทวีพล เขียนนุกูล. (2547, มกราคม). เทียรี่ ฒมวฒนา: จักรวาล แนวคุณภาพ. **Hamburger**, 2(35), 62-63.
- ทิวา สาระจุฑะ. (2534). ยืนขง โอภากุล วันนี้..ไม่มีเพลงรัก. **สี่ต้น**, 3(10), 37-45.
- (2536). ยั้งขง ยืนขง. **สี่ต้น**, 5(5), 45-78.
- ธีระภาพ โลหิตกุล. (2541). **ปฐมบทเพลงลูกทุ่งและเพลงเพื่อชีวิตไทย พ.ศ. ๒๔๙๐-๒๕๐๐**. กรุงเทพมหานคร: โสมสาร.

- ในบทบาทพิธีกร. (2544, กันยายน 12). **มติชน**, หน้า 14.
- บัญชา อ่อนดี. (2541, ตุลาคม 3). สืบสามแหมก “ญาติป่า” เดือนตุลาเปิดตัว “สหยาเขียว แหมมเขียว”.
ผู้จัดการรายวัน, หน้า 1.
- ปฏิกริยาจาก “แอ๊ด คาราบาว”. (2544, พฤษภาคม 22). **กรุงเทพธุรกิจ**, หน้า D7.
- ประยูร ลิมสุข. (2542). **การวิเคราะห์เพลงเพื่อชีวิตวงคาราบาว**. ปรียญานิพนธ์ ศิลปะกรรมศาสตร
มหาบัณฑิต คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรารธนา รัตนะสิทธิ์. (2549, มกราคม). ชิม เสรี เหงา แสงก์ (พ.ศ.2548) อัลบั้มเพื่อชีวิตกระทบ
หัวใจ อารมณ์ ประสบการณ์ และความรู้สึก. **Hamburger**, 4(81), 47.
- ปรียญญา ช้างเสวก. (2537, ตุลาคม 28). ตะเจ็บชีวิต. **แนวหน้า**, หน้า 5.
- เผ่าข้าว กำลังใจดี. (2006, October). เสียงเพลงอันชื่นขง. **A Day**, 7(74), 91-93.
- พุดดิกรรม แอ๊ด คาราบาว ตัวทำลายแอ๊ด คาราบาว. (2542, กรกฎาคม 26). **ข่าวสด**.
- พุดศักดิ์ ทรัพย์พอลพุด. (2534). ห้ามจอดควาย คาราบาว แ่วหวาน. **สีกัน**, 3(10), 72.
- เพลงใหม่แอ๊ดคาว “สมภารเซ็งโบสถ์” เสียดสีการเมือง ไกรศักดิ์ชมสุดคม. (2549, เมษายน 14).
คมชัดลึก, หน้าปก.
- ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา, และ Dhida, Abhijati. (2545). แอ๊ด คาราบาว จากคนจนผู้ยิ่งใหญ่สู่ชายสาฝัน.
ใน ภิญโญ ไตรสุริยธรรมา (บก.). **Open house 2** (หน้า 56-93). กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย.
- มนต์เพลงคาราบาว. (2550). **สีกัน**, 18(9), 53-60.
- “เมีย” ตะลึง “แอ๊ด” โทนหัวแตกของรักเพื่อส่วนรวม. (2537, มิถุนายน 2). **ข่าวสด**, หน้า 9.
- ชินขง โอภากุล. (2546). **ก้าวแรกของชีวิต ก้าวที่สองคนดนตรี** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: มิ่งมิตร.
----- (2546). **ไกชนที่นำขง**. กรุงเทพมหานคร: มิ่งมิตร.
- ชินขง โอภากุล **ชีวิตและคลื่นในใจ**. (2542, กรกฎาคม 17). **กรุงเทพธุรกิจ**, หน้า 24.
- ชินขง โอภากุล ชิม เสรี เหงา แสงก์. (2548). **สีกัน**, 17(2), 56-60.
- ชินขง โอภากุล **นักรบประชาชน 1**. (2537, ตุลาคม 27). **แนวหน้า**, หน้า 5.
- ชินขง โอภากุล **นักรบประชาชน 2**. (2537, ตุลาคม 28). **แนวหน้า**, หน้า 5.
- ชินขง โอภากุล **นักร้องขวัญใจวัยรุ่น “เล็กสูบ”**. (2534, สิงหาคม 20). **ไทยรัฐ**, หน้า 4.
- ชินขง โอภากุล **ปล่อดตัว**. (2545, ธันวาคม 11). **ไทยโพสต์**, หน้า 2.
- ชินขง โอภากุล. **สัมภาษณ์**. (2545). **A Day**, idols, 12.
- ชินขง โอภากุล “แอ๊ด คาราบาว”. (2534, ตุลาคม 4). **สยามรัฐ**.
- ยุทธนา ไกรเสม. (2535, ตุลาคม 10). แอ๊ด คาราบาว “ฮาร์เลย์มันเป็นมากกว่ามอเตอร์ไซค์”. **ผู้นำ**,
6(10), 50-60.

- “รุ่นคนสร้างชาติ” คาราวา#24. (2537, พฤศจิกายน 29). **คู่แข่งรายวัน**, หน้า 23.
- เล่าขานงานเพลงเพื่อชีวิต. (2549, มกราคม). **Hamburger**, 4(81), 36-37.
- “วันนี้ควายจะติดปีก วันหน้าควายจะเข้าตลาด” เทียบวินชีวิต 23 ปี คาราวา. (2547, กุมภาพันธ์ 9). **เนชั่นสุดสัปดาห์**, หน้า 10-13.
- วาสิล. (2539, ธันวาคม 2). ความเป็นพ่อของผู้ชายชื่อแอ๊ด คาราวา. สัมภาษณ์. **ดวงใจพ่อแม่**, 2(14), 76-84.
- วิระศักดิ์ จันทร์ส่องแสง. (2549). **จิตร ภูมิศักดิ์ คนยังคงยืนเด่นโดยท้าทาย**. กรุงเทพมหานคร: สารคดี.
- ศาลแพ่งยกฟ้อง “แอ๊ด คาราวา” ละเมิดสิ่ง “อามีโก้” จ่ายเงินค่าเสียหาย 1.38 ล้านบาท. (2541, ธันวาคม 17). **มติชน**, หน้า 21.
- ศิริโรจน์ ศิริแพทย. (2547, กุมภาพันธ์ 15). เปิดมุมมองใจ.. “แอ๊ด ไก่ชน” “ยืนยง โอภากุล” ฝ่าวิกฤติ เพื่อศิลปวิถี-แอ๊ด คาราวา. (2535, กุมภาพันธ์ 2). **ข่าวสด**, หน้า 16.
- ทมกะเน. (2536). Carabao turns 10. **สีทัน**, 5(5), 48-53.
- ต้นดี สะตอแมน. (2541, พฤศจิกายน 19). คำชี้แจงจากกอร์นเนอร์. **สยามรัฐ**, หน้า 20.
- สารคดีดนตรีเล่าเรื่องน้ำคือชีวิต. (2549, ธันวาคม). **สารกระตุ้น**, (11), 57-65.
- สืบสกุล แสงสุวรรณ. (2002, December). กู๊ด โอลด์ เดย์: ทำโดยคนไทยที่เวโลโดรม. **A Day**, 3(28), 59-61.
- (2548, กุมภาพันธ์). Citizen band. **Hamburger**, 3(60), 27-37.
- สุภาภรณ์ จันทวานิช. (2546). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ บุญนาค. (2548). **ดนตรีแห่งชีวิต** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สารคดี.
- โสภิตา บวรกิจไพบูลย์. (2548, สิงหาคม). คาราวา: เมดอินไทยแลนด์ (2527) แบบเรียนวิชาสังคมศาสตร์ ปีพ.ศ. 2527. **Hamburger**, 3(72), 76-77.
- (2549, มกราคม). คาราวา Vol.7: ประชาธิปไตย (พ.ศ.2527) รั้วรัฐเดิมและหม้อข้าวใบเดิม. **Hamburger**, 4(81), 38.